Prof. Dr. Vural SEVEN*

TÜRK TİCARET KANUNU'NUN 1427. MADDESİNİN 3. FIKRASI KAPSAMINDA SİGORTACIDAN TALEP EDİLEN AVANS ÖDEMESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

THE LEGAL NATURE OF THE ADVANCE PAYMENT DEMANDED FROM THE INSURER ACCORDING TO THE ARTICLE 1427/3 OF THE TURKISH COMMERCIAL CODE

ÖZET

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 1427 f. 3'te sigortacının tazminat için avans ödeme yükümlülüğüne ilişkin esaslar düzenlenmektedir. İlgili hükümde, sigortacının edimine ilişkin araştırmaların gecikmesi sonucu tazminat alacağına kavuşamayan sigorta ettirene/sigortalıya, sigortacıdan avans talep etme hakkı tanınmaktadır. Hükmün gerekçesinde ise, avans ödemesiyle sigorta ettirenin/sigortalının mağduriyetinin bir an önce giderilmesinin amaçlandığı belirtilmektedir. Ancak sigortacıdan avans talep etme hakkının şartlarına veya avans ödemesinin hukuki niteliğine ilişkin bir açıklık bulunmamaktadır. Gerçekleşen riziko nedeniyle mağdur durumda bulunan sigorta ettiren/sigortalı için tazminat alacağının önemi gözetildiğinde, sigorta ettirenin/sigortalının menfaatinin etkin ve ivedilikle korunmasına yarayan avans ödemesine ilişkin söz konusu hususların netleştirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Avans ödemesi, geçici ödeme, sigorta tazminatı, geçici hukuki koruma, ihtiyati tedbir.

ABSTRACT

Article 1427 clause 3 of Turkish Commercial Code, Act No. 6102 sets out the principles regarding the insurer's obligation to pay advances for compensation. In the relevant provision, the policyholder/insured, who cannot obtain compensation due to the delay in the investigations regarding the performance of the insurer, is entitled to demand advance payment from the insurer. In the justification of the provision, it is stated that the advance payment is aimed at eliminating the grievances of the policyholder/insured as soon as possible. However, there is no clarity regarding the terms of the right to demand advance payment from the insurer or the legal nature of the advance payment. Considering the importance of compensation for the policyholder/insured who has suffered due to the risk realized, the mentioned issues regarding the advance payment, which serves to protect the interests of the policyholder/insured effectively and promptly, should be clarified.

Keywords: Advance payment, provisional payment, insurance compensation, temporary legal protection, preliminary injunction.

Araştırma Makalesi

Makale Geliş Tarihi: 07.05.2022 **Kabul Tarihi:** 21.08.2022

* **ORCID ID:** https://orcid.org/0000-0002-8241-3196

Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Başkanı, seven@tau.edu.tr,

I. SİGORTA HUKUKUNDA TAZMİNAT İÇİN AVANS ÖDEMESİ

A. Genel Olarak

Sigortacı ve sigorta ettiren, aralarında akdettikleri sigorta sözleşmesiyle karşılıklı birtakım borç ve yükümlülükler altına girmektedir. Söz konusu borç ve yükümlülüklerden sigortacı açısından en önemli olanı, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ("TTK")[1] m. 1427'de öngörülen tazminat ödeme borcudur. Sigortacının tazminat ödeme borcunu yerine getirebilmesi için, sırasıyla sigorta teminatı kapsamına alınan riziko konusu olayın gerçekleşmesi, rizikoya ilişkin gerekli belgelerin sigortacıya sunulması ve sigortacının edimine ilişkin araştırmaların tamamlanması gerekmektedir[2]. Hüküm uyarınca, tazminat ödeme borcu, ilgili araştırmaların sona ermesiyle ve her halde TTK m. 1446'ya uygun yapılacak ihbarın ardından zarar sigortalarında kırk beş gün, can sigortalarında on beş gün geçmesiyle muaccel hale gelmektedir[3]. Ancak, araştırmaların sigortacının kusuru olmaksızın geciktiği hallerde[4], tazminat ödeme borcunun muacceliyetine ilişkin ilgili üst süreler işlemeyecek, dolayısıyla sigortacıdan tazminat talep edilemeyecektir.

[1] Kabul Tarihi: 13.01.2011; Resmî Gazete: 14.02.2011/27846.

[2] Rayegan Kender, Türkiye'de Hususi Sigorta Hukuku, Güncelleştirilmiş On İkinci Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2017, s. 316 vd.; Samim Ünan, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Altıncı Kitap Sigorta Hukuku, C.I. Genel Hükümler, (Madde 1401-1452), İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2016, s. 275 vd.; Aslıhan Sevinç Kuyucu, "Zarar Sigortalarında Sigortacının Ödeme Yükümlülüğü ve Sınırları", Sigorta Hukuku Sempozyumları, Editör: Samim Ünan, Emine Yazıcıoğlu, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2018, s. 44 vd.; Mustafa Çeker, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Sigorta Hukuku, 23. Bası, Adana, Karahan Kitabevi, 2021, s. 83 vd.; Ali Haydar Yıldırım, Sigorta Tazminatı ve Bedelinin Muacceliyeti (TTK 1427), Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2020, s. 105 vd; Emine Yazıcıoğlu, Zehra Şeker Öğüz, Sigorta Hukuku, 2. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2019, s.160 vd.

[3] Can sigortaları için belirtilen üst sürenin zarar sigortalarından faklı olmasının nedeni hükmün gerekçesinde *"can sigortalarında ise araştırma yapılacak şeylerin kapsamının daha dar ve zarar sigortasına göre daha net olması"* olarak gösterilmiştir.

[4] Hükümde yer alan *"sigortacıya yüklenemeyen bir kusurdan dolayı"* ifadesi yerine *"Sigorta ettirene yüklenebilecek sebeplerin varlığı halinde"* ifadesinin daha uygun olacağı hususunda bkz. Ünan, Genel Hükümler, s. 285; Sevinç Kuyucu, a.g.e., s. 51.

Tazminat alacağına kavuşamayan sigorta ettirenin[5], hâlihazırda gerçekleşmiş olan riziko sebebiyle mağdur olmasının üstüne, bir de araştırmaların sona ermesine kadar bekleyecek olması, kendisi için ekonomik olarak çekilmez bir hal alabilecektir. Özellikle büyük çapta gerçekleşen riziko olaylarında araştırmaların tamamlanması süreci aylara hatta yıllara yayılabilmektedir. Oysaki sigorta ettirenin sigorta sözleşmesi yapmasındaki asıl amacı, uğradığı zararının "bir an önce" telafi edilmesini ve mağduriyetinin doğmamasını sağlamaktır[6]. Bu kapsamda, sigorta ettirenin menfaatinin korunması amacıyla TTK m. 1427 f. 3'te, sigorta ettirene sigortacıdan tazminat için avans ödemesi talep etme hakkı tanınmaktadır.

TTK m. 1427 f. 3 uyarınca, sigortacının edimine ilişkin araştırmaların, rizikonun gerçekleştiğine ilişkin ihbardan itibaren başlayan üç aylık süre içerisinde tamamlanmaması halinde, sigortacının avans ödeme yükümlülüğü söz konusu olacaktır. Hükme göre avans tutarı, tarafların anlaşmasıyla veya anlaşmazlık halinde mahkemece yaptırılacak ön ekspertiz sonucuna göre tespit edilen hasar miktarı veya bedelin en az yüzde ellisi olarak belirlenebilecek ve tazminattan veya bedelden mahsup edilmek üzere ödenecektir.

---

5 Sigorta ettirenin sigorta sözleşmesi ile kendi menfaatini veya üçüncü bir şahsın menfaatini sigorta ettirmesi mümkündür. Sigorta ettirenin kendisine ait menfaati teminat altına almak için sigorta sözleşmesi akdetmesi halinde *"kendi hesabına sigorta"*, kendisinden başka bir şahsa ait menfaati sigorta ettirmesi halinde ise *"başkası hesabına sigorta"* gündeme gelir. Kendi hesabına sigortanın söz konusu olduğu hallerde sigorta ettiren aynı zamanda sigortalı konumundadır. Başkası hesabına sigortanın mevcut olduğu hallerde ise sözleşmeden doğan haklar, menfaati sigortalanan şahsa, yani sigortalıya ait olacaktır (bkz. Yazıcıoğlu, Şeker Öğüz, a.g.e., s. 83-84).
Dolayısıyla tazminat için avans ödenmesini talep hakkı kendi hesabına sigortada sigorta ettirene, başkası hesabına sigortada ise sigortalıya aittir. Bu nedenle çalışmamızda geçen *"sigorta ettiren"* ifadeleri, başkası hesabına sigorta bakımından *"sigortalı"* şeklinde okunmalıdır. Hayat sigortalarında ise sigortadan yararlanacak olan şahıs lehtar olduğundan (bkz. Yazıcıoğlu, Şeker Öğüz, a.g.e., s. 85) ve sigortacıdan edimi istem ve tahsil yetkisi kural olarak lehtara ait olduğundan (TTK m. 1493/7), çalışmamızda geçen *"sigorta ettiren"* ifadeleri, hayat sigortaları bakımından da *"lehtar"* şeklinde okunmalıdır.

6 Hükmün gerekçesinde bu husus *"Tazminat veya can sigortaları bakımından bedel ödemesi için tüm bilgi ve belgeler sigortacıya verilmiş olmakla birlikte incelemeler bitirilememiş olabilir. Ancak, sigorta ettirenin sigorta sözleşmesini yaparken de amacı zararının bir an önce telafi edilmesi ve karşılaştığı tehlikeden dolayı herhangi bir mağduriyetinin doğmamasıdır. Bu durumda da sigorta ettirenin menfaati korunması gerekeceğinden madde ile sigortacıya ödenecek tazminat veya bedelden mahsup edilmek üzere avans verme mecburiyeti getirilmiştir"* şeklinde belirtilmektedir.

B. Tazminat İçin Avans Ödemesinin Şartları

1. TTK m. 1446 Uyarınca Rizikonun Gerçekleştiğinin İhbar Edilmesi

Sigortacıdan tazminat için avans ödemesi talep edilebilmesi için ilk olarak rizikonun gerçekleştiği bilgisinin kendisine iletilmesi şarttır. Gerek tazminat ödemesi gerek tazminat için avans ödemesi bakımından TTK m. 1427'de belirtilen ilgili sürelerin başlaması, söz konusu ihbarın yapılmış olmasına bağlıdır[7]. İhbar, hüküm içerisinde yer verilen atıf gereği TTK m. 1446'ya uygun olarak yapılacaktır[8]. Buna göre, sigorta ettiren rizikonun gerçekleştiğinin öğrenmesi halinde gecikmeksizin sigortacıya bu durumu bildirmelidir[9]. Sigortacı rizikonun gerçekleştiğinin ihbar edilmesi üzerine edimine ilişkin araştırmaları başlatabilecek ve menfaati için gerekli hallerde koruma tedbirleri alabilecektir[10].

İhbarın şekline ilişkin hükümde açık bir düzenlemeye yer verilmediği için yazılı veya sözlü yapılması mümkündür[11]. Burada önemli olan husus, ihbarın gecikmeksizin yapılmasıdır. Bu bakımdan, sigorta ettirenin ihbar görevi kapsamında rizikonun gerçekleşme sebebi, zamanı, yeri ve sonuçlarına ilişkin bilgileri genel hatlarıyla sigortacıya iletmesi

7 Sevinç Kuyucu, a.g.e., s. 50.

8 Sorumluluk sigortaları bakımından uygulanacak hüküm TTK m. 1475 olup, buna göre sigortalının kendisine yöneltilen istemi aksi öngörülmedikçe derhal sigortacıya bildirmesi gerekecektir.

9 Yazıcıoğlu, Şeker Öğüz, a.g.e., s. 154; Yıldırım, a.g.e., s. 273; Theo Langheid, Roland Rixecker, VVG-Versicherungsvertragsgesetz mit EGVVG und VVG-InfoV, 6. Aufl., München, C.H. Beck Verlag, 2019; Theo Langheid, Manfred Wandt, Münchener Kommentar zum Versicherungsvertragsgesetz, Band 1: §§ 1-99, VVG- InfoV, 2. Aufl., München, C.H. Beck Verlag, 2016 §14, Nr.15.

10 Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz. Kender, a.g.e., s. 298 vd.; Ünan, Genel Hükümler, s. 502; Şaban Kayıhan, Habib Yıldız, "Zarar Sigortalarında Sigorta Ettirenin Beyan Yükümlülüğü", HKÜHFD, 2018, S.15, s. 19; Yıldırım, a.g.e., s.274; Şaban Kayıhan, Özcan Günergök, Türk Özel Sigorta Hukuku Dersleri, 5. Bası, İstanbul, Umuttepe Yayınları, 2020, s. 223; Ernst Bruck, Hans Möller, Versicherungsvertragsgesetz Grosskommentar, Erster Band- Einführung §§ 1-32, 9. Aufl., Berlin, De Gruyter, 2008 § 30, Nr. 3; Wilfried Rüffer, Dirk Halbach, Peter Schimikowski, Versicherungsvertragsgesetz, 4. Aufl., München, Nomos, 2020, § 30, Nr. 1.

11 İhbarın yazılı olarak yapılmasının ispat kolaylığı sağlaması açısından daha uygun olacağına ilişkin bkz. Yıldırım, a.g.e., s. 317; İrem Aral Endeklioğlu, "Tarafların Yükümlülükleri", Sigorta Davaları, Editör: MustafaTopaloğlu, Mutlu Dinç, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2018, s.158; Ali Ayli, İnşaat Bütün Riskler Sigortasında Riziko, Ankara, Yetkin Yayınları, 2012, s. 281.

yeterlidir. Ancak sigortacının talep etmesi halinde sigorta ettiren ilgili hususlara ilişkin ayrıntıları da içeren bilgi ve belgeleri de vermekle görevli olacaktır[12].

2. İhbar İtibariyle Üç Aylık Sürenin Geçmesi

Sigorta teminatı kapsamında yer alan rizikonun gerçekleştiğine ilişkin ihbarın yapılmasının ardından başlayan araştırmaların, üç aylık süre içerisinde tamamlanamaması halinde, sigortacıdan tazminat için avans talep edilebilecektir. Hükümde sürenin üç ay olarak belirtilmesi, bu süre öncesinde sigorta ettirenin avans talep edemeyeceğine işaret etmektedir[13]. Bununla birlikte, tarafların ilgili süre dolmadan avans ödeneceğini kararlaştırmaları önünde bir engel yoktur. Bu yönde yapılacak bir anlaşma sigorta ettiren lehine bir değişiklik arz etmektedir. Ancak ilgili sürenin taraflar arasında üç aydan daha fazla olarak belirlenmesi mümkün değildir. Zira TTK md. 1452 f.3 gereği, tazminat için avans ödemesine ilişkin hükümler sigorta ettiren aleyhine değiştirilemeyecek, aksi takdirde yapılan değişiklik geçersiz kabul edilecek ve bunun yerine ilgili Kanun hükümleri uygulanacaktır[14].

3. Üç Aylık Süre İçerisinde Araştırmaların Tamamlanamaması

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ("TBK")[15] m. 90 uyarınca bir borcun doğduğu anda muaccel olması esastır. Ancak girilen hukuki ilişkiye

12 Haydar Arseven, Sigorta Hukuku, İstanbul, BETA, 1987, s. 142; Kayıhan, Günergök, a.g.e., s. 224; Ünan, Genel hükümler, s. 502; Yıldırım, a.g.e., s. 280; Dirk Looschelders, Petra Pohlmann, VVG- Versicherungsvertragsgesetz, 3. Aufl., Köln, Carl Heymanns Verlag, 2017, §30, Nr.16; Ansgar Staudinger, Wolfgang Halm, Domenik Wendt, Versicherungsrecht Kommentar, 2. Aufl., Neuwied, Luchterhand, 2017, §30, Nr.8.

13 Avans talep edilebilmesi için gerekli olan "üç aylık" sürenin dolması şartı, ilgili sürenin fazla uzun olması sebebiyle öğretide eleştirilmektedir. Bu hususta eleştiriler için bkz. Ünan, Genel Hükümler, s. 285; Sevinç Kuyucu, a.g.e., s. 50; Tekin Memiş, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Sigorta Hukukuna Dair 6. Kitabının Genel Hükümlerinin Değerlendirilmesi", Sigorta Hukuku Dergisi, Özel Sayı, Sayı:1, 2005, s. 99.

14 Yarı emredici hükümler hakkında ve tazminat için avans ödemesine ilişkin hükümlerin yarı emredici nitelikte olmasına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Tekin Memiş, "Türk Ticaret Kanunu'nun 1264'üncü Maddesinin Kapsamı ile İlgili Yargıtay Kararları ve Değerlendirilmesi", Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: VII, Sayı: 1-2, 2003, s. 450; Ünan, Genel Hükümler, s. 561; Yıldırım, a.g.e., s. 338.

15 Kabul Tarihi: 11.01.2011; Resmî Gazete: 04.02.2011/27836.

göre muacceliyet anı her zaman borcun doğum anına tekabül etmeyebilir. Tarafların borcun muaccel olacağı anı kendi aralarında kararlaştırmaları mümkün olduğu gibi, muacceliyet anına ilişkin özel hükmün bulunması da söz konusu olabilir[16]. Nitekim, sigortacının tazminat ödeme borcunun muacceliyetine ilişkin esasların düzenlendiği TTK m. 1427 özel hüküm niteliği göstermektedir. Gerek özel hükmün uygulanması önceliği prensibi, gerek sigorta ilişkisinin niteliği gözetildiğinde sigortacının tazminat ödeme borcunun muacceliyet anı TTK m. 1427'deki kurala göre belirlenecektir. Buna göre, sigortacının tazminat ödeme borcunun doğum anı rizikonun gerçekleştiği an olarak, muacceliyet anı ise sigortacının edimine ilişkin araştırmaların tamamlandığı an olarak kabul edilecektir[17].

Araştırmanın içeriğini, gerçekleşen rizikonun teminat kapsamında olup olmadığı, sigortacının bu riziko dolayısıyla tazminat ödemekle yükümlü tutulup tutulmayacağı ve ödenecek tazminatın kapsamı ve tutarı oluşturacaktır[18]. Araştırma sürecinin üç aylık süre içerisinde tamamlanmaması halinde, sigorta ettiren sigortacıdan tazminat için avans talep edebilecektir. Ancak sigorta ettirenin avans talep edebilmesi, ilgili araştırmanın ödenecek tazminatın kapsam ve tutarının belirlenememesi sebebiyle uzaması haliyle sınırlı olarak gündeme gelebilecektir. Diğer bir deyişle, rizikonun teminat kapsamında olup olmadığına ve sigortacının gerçekleşen rizikodan sorumlu tutulup tutulamayacağına ilişkin araştırmaların devam ettiği bir süreçte, üç aylık süre geçmiş olsa da sigortacı-

16 Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz. Selahattin Sulhi Tekinay, Sermet Akman, Haluk Burcuoğlu, Atilla Altop, Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Bs, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 1993, s. 800 vd.; Fikret Eren, Borçlar Hukuku- Genel Hükümler, 25. Bası, Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2020, s. 1062 vd; M. Kemal Oğuzman, Turgut M. Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. 1, 17. Bası, Vedat Kitapçılık, 2019, s. 332 vd.

17 Sigorta ilişkisinde, borcun doğduğu anda muaccel olacağı kuralının uygulanması halinin hakkaniyete aykırı sonuçlar oluşturacağına ilişkin bkz. M. Roland Beckmann, Annemarie Matusche Beckmann, VersicherungsrechtsHandbuch, 3. Aufl., München, C.H. Beck Verlag, 2015, §21, Nr. 7; eTTK m. 1299 hükmü gereği tazminat ödeme borcunun, rizikonun ihbarı borcunun doğmasıyla muaccel hale gelmesi söz konusuydu. Bu hükmün sigorta ilişkisine aykırı olduğuna ilişkin öğretide yer alan eleştiriler için bkz. Ali Bozer, Sigorta Hukuku, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1965, s. 243; Rayegan Kender, "Sigorta Tazminatının Muacceliyeti Meselesi", THYKS 1992, C. IX, s. 91-92; Emine Yazıcıoğlu, Tekne Sigortası Sözleşmesi, İstanbul, BETA, 2003, s. 268.

18 Araştırma sürecine ilişkin detaylı bilgi için bkz. Ünan, Genel Hükümler, s. 281; Yıldırım, a.g.e., s. 25; Looschelders, Pohlmann, a.g.e., §14, Nr. 12; Langheid, Wandt, a.g.e., §14, Nr. 10.

dan avans talep edilemeyecektir[19]. Zira, sigortacının tazminat için avans ödeme yükümlülüğünden bahsedilebilmesi için, her şeyden önce ilgili rizikodan dolayı tazminat ödeme yükümlülüğünün bulunduğu hususunda bir belirsizlik olmamalıdır[20].

4. Avansa İlişkin Talebin İleri Sürülmesi

Tazminat için avans ödenebilmesinin son şartı, avans talebinin sigortacıya karşı ileri sürülerek bu yöndeki iradenin ortaya konulmasıdır[21]. Talep hakkının kullanımı isteğe bağlı olup, ileri sürülmesi herhangi bir şekil şartına bağlı değildir[22]. Araştırma esnasında ortaya çıkan her yeni bir tutar için tekrar avans talep edilmesi mümkündür. Bu anlamda, avans talep hakkının kullanımı sınırlı değildir ve birden fazla kez avans talep edilmesinin önünde bir engel yoktur[23].

II. AVANS ÖDEMESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİNİN TESPİTİ

A. TBK m. 76'da Düzenlenen Geçici Ödeme Kurumu ile İlişkilendirilmesi

Yukarıda da açıklandığı üzere, sigorta ettirenin sigorta sözleşmesi yaparken sigortacıdan en büyük beklentisi, sigorta teminatı kapsamında gerçekleşen rizikodan dolayı ortaya çıkan zararlarının tazmin edilmesi ve mağduriyetinin giderilmesidir. Sigorta ettiren açısından söz konusu tazminat (veya bedel) alacağının miktarı kadar bu alacağını elde edeceği zaman da önemlidir. Zira, talep anından çok daha sonra yapılan bir

19 Ünan, Genel Hükümler, s. 287; Memiş, Yargısal Denetim, s. 101; Sevinç Kuyucu, a.g.e., s. 52; Yıldırım, a.g.e., s. 323.

20 Taraflar arasında bu yönde maddi ve hukuki bir uyuşmazlığın bulunması halinde sigortacıdan tazminat için avans ödemesi talep edilemeyeceğine ilişkin bkz. Langheid, Wandt, a.g.e., §14, Nr. 83; Jürgen Prölss, Anton Martin, Versicherungsvertragsgesetz, mit Nebengesetzen, Vermittlerrecht und Allgemeinen Versicherungsbedingungen, 30. Aufl., München, C.H. Beck Verlag, 2018 § 14 Nr. 24; Ünan, Genel Hükümler, s.288; Yıldırım, a.g.e., s. 323.

21 Prölls, Martin, a.g.e., §14, Nr. 23; Langheid, Wandt, a.g.e., §14, Nr. 85.

22 Bruck, Möller, a.g.e., §14, Nr. 23; Langheid, Wandt, a.g.e., §14, Nr. 85.

23 Looschelders, Pohlmann, a.g.e., §14, Nr. 41; Hans Peter Schwintowski, Christoph Brömmelmeyer, Praxiskommentar zum Versicherungsvertragsrecht, 3. Aufl., ZAP Verlag, 2017, §14, Nr. 25.

ödemenin, sigorta ettirenin menfaatini koruduğu ve mağduriyetinin oluşmasını engellediğinden bahsedilemeyecektir. Bu bakımdan, sigorta ettirenin sigorta ilişkisindeki menfaati gözetilerek alacağına bir an önce kavuşması sağlanmalıdır. Nitekim, tazminat için avans ödemesine ilişkin düzenlemenin gerekçesinde de bu ödemenin sigorta ettirenin bir an önce mağduriyetinin ortadan kaldırılması maksadıyla yapılacağı belirtilmektedir.

Her ne kadar yukarıda bahsettiğimiz şartların gerçekleşmesi halinde sigorta ettirene avans talep etme hakkı tanıyan bir düzenlemeye Kanun'da yer verilmiş olsa da, ilgili düzenlemede bu hakkın nasıl kullanılacağına yönelik bir açıklık bulunmamaktadır. Bu kapsamda, avans ödemesinin hukuki niteliğinin belirlenmesi önem arz etmektedir.

Belirtmek gerekir ki, sigorta hukukunda tazminat için yapılan avans ödemesi, TBK m. 76'da düzenlenen geçici ödemeyle yakından ilişkilidir[24]. TBK m. 76 uyarınca geçici ödemenin yapılabilmesi için zarar görenin, iddiasının haklılığına ilişkin inandırıcı kanıtlar sunması, ekonomik durumunun ilgili ödemeyi gerektirmesi ve bu ödeme için talepte bulunması gerekmektedir[25]. Geçici ödemeye ilişkin hükümde yer verilen bu şartlar, her ne kadar sigorta hukukundaki tazminat için avans ödemesinin şartlarıyla örtüşmese de, her iki ödemeyle ulaşılmak istenen nihai amaç, taraflardan birinin (haksız fiil sonucu zarara uğrayanın/ rizikonun gerçekleşmesi sonucu zarara uğrayanın) menfaatinin korunması

24 TTK m. 1427 f.3 'de düzenlenen avans ödemesiyle, sigorta hukukunda geçici ödemenin varlığının kabul edildiğine ilişkin bkz. Kumru Kılıçoğlu Yılmaz, "Geçici Ödemeler", TBB Dergisi, S.110, 2014, s. 124.

25 Geçici ödemeye ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Ahmet Kılıçoğlu, "Haksız Fiilde Müteselsil Sorumluluk ve Geçici Ödemeler", Symposium anlasslich des 80. Jahrestages des Inkrafttretens des Türkischen Zivilgesetzbuch, Türk Medeni Kanunu'nun Yürürlüğe Girişinin 80. yılı Münasebetiyle Düzenlenen Sempozyum, Ankara, 2006, s. 173 vd.; Nihat Yavuz, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi, C.1, 2. Bası., Ankara, 2015, s. 589 vd.; Murat Topuz, "6098 Sayılı TBK Uyarınca Haksız Fiilden Doğan Borç İlişkilerine Dair Yargılamalarda Geçici Ödemeler (TBK m.76)", MÜHAD, Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, No.III, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, İstanbul, 2012, s. 253 vd.; Aslı Makaracı Başak, Gülen Sinem Tek, "Türk Borçlar Kanunu'nda Getirilen Geçici Ödeme Hakkında Düşünceler", DEÜHFD, C:15, Özel Sayı, 2013, s. 1111; Gökhan Antalya, "Türk Borçlar Kanunu Madde 76 Düzenlemesi : Geçici Ödeme", Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Vol. 8, Prof. Dr. Aydın Zevklilere Armağan, C.I, 2014, s. 185 vd.; Kılıçoğlu Yılmaz, a.g.e., s. 109 vd.; Mert Namlı, Makbule Serra Korkut, "Türk Borçlar Kanunu'nda Yer Alan Geçici Ödemelerin Hukuki Niteliği", Sorumluluk Hukuku Seminerler, Editör: Başak Baysal, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2017, s. 311 vd.

ve mağduriyetinin önüne geçilmesidir. Keza, söz konusu ortak amaç dışında her iki ilişkide de ödemenin talep üzerine yapılacak olması ve daha sonra tespit edilen tazminat tutarından mahsup edilecek olması, bu iki kurumun benzer mahiyette olduğunu göstermektedir. Bu bakımdan, geçici ödemenin hukuki niteliğine ilişkin öğretide yer alan görüşlerin sigorta hukukundaki tazminat avansı ödemesi için de ileri sürülebileceğini düşünmekteyiz.

Geçici ödemenin hukuki niteliği hakkında öğretide bir görüş birliği bulunmamaktadır. Kimi yazarlar, konuyu maddi hukuk açısından ele almakta ve geçici ödemeyi ya ön ödeme olarak ya da ön tazminat olarak kabul etmekte ya da nafakayla ilişkilendirerek sonuca varmaktadır[26]. Kimi yazarlar ise, konuyu usul hukuku açısından değerlendirip geçici ödemeyi ya adli yardımla kıyaslamakta ya geçici hukuki koruma türü olarak kabul etmekte ya da geçici ödemenin eda tedbiri niteliğinde olduğunu ileri sürmektedir[27].

Kanaatimizce, sigorta hukukundaki tazminat için avans ödemesinin hukuki niteliğinin tespitinde usul hukuku kapsamında inceleme yapmak uygun olacaktır. Maddi hukukun verdiği hakkın elde edilmesi ve kullanılması, usul hukukuna ilişkin hükümlerin işletilmesiyle mümkün olacaktır. Bu gerekçeyle, geçici ödemenin hukuki niteliğini usul hukuku üzerinden değerlendirerek ilgili ödemenin geçici hukuki koruma olduğunu ileri süren görüşe katıldığımızı ve tazminat için avans ödemesinin de "*sigorta hukukuna özgü geçici hukuki koruma*" olarak kabul edilmesi gerektiğini belirtmek isteriz.

26 Ön ödeme ile ilişkilendiren görüşler için bkz. Topuz, a.g.e., s. 269; Antalya, a.g.e., s.190; Ön tazminat ile ilişkilendiren görüş için bkz. Turgut Öz, Yeni Borçlar Kanununun Getirdiği Başlıca Değişiklikler ve Yenilikler, 3. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2012, s. 14; Nafaka ile ilişkilendiren görüş için bkz. Kılıçoğlu, a.g.e., s. 182; Topuz, a.g.e., s. 268.

27 Adli yardım ile ilişkilendiren görüşler için bkz. Makaracı Başak, Tek, a.g.e., s. 1116, dn. 18; Geçici hukuki koruma olarak değerlendirildiği görüşler için bkz. Topuz, a.g.e., s. 277; Kılıçoğlu, a.g.e., s. 179; M. Kemal Oğuzman, Turgut M. Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. II, 16. Bası, Vedat Kitapçılık, 2021, s. 134 vd.; Makaracı Başak, Tek, a.g.e., s. 1122; Eda tedbiri niteliğinde olduğuna ilişkin görüşler için bkz. Cengiz Serhat Konuralp, İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Tedbirler, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2013, s. 44; Evrim Erişir, Geçici Hukuki Korumanın Temelleri ve İhtiyati Tedbir Türleri, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2013, s. 421 vd.

B. Sigorta Hukukuna Özgü Geçici Hukuki Koruma Olarak Nitelendirilmesi

Geçici hukuki koruma, başta ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz ve delil tespiti olmak üzere özel kanunlarda öngörülen diğer geçici nitelikteki tüm korumaları kapsayan genel ve üst başlıktır[28]. Geçici hukuki koruma türlerinin tamamında amaç, tarafların içinde bulundukları mevcut durumdaki değişikliğin ortaya çıkaracağı aleyhe sonuçların ortadan kaldırılması ve bu değişikliğe karşı tarafların korunmasının sağlanmasıdır. Bu amaca yönelik olarak da geçici hukuki korumanın ivedilikle uygulanması önem arz etmektedir[29].

Sigorta hukukunda tazminat için avans ödemesinin amacı ve şartları incelendiğinde, bir nevi geçici hukuki koruma özelliği taşıdığı görülmektedir. Zira, avans ödemesi, rizikonun gerçekleşmesi sonucu zarara uğrayan ve mağduriyet yaşayan sigorta ettirenin tazminat alacağına kavuşana kadarki süreçte içinde bulunduğu zor durumun giderilmesini sağlamaktadır. Avans ödemesinin yapılabilmesi için sigorta ettirenin zaruret halinde bulunması şartı aranmamaktadır. Bununla birlikte, gerçekleşen rizikonun ihbarının üzerinden üç aylık bir süre geçmesine rağmen tazminat ödemesi alamayan sigorta ettirenin, yaşadığı mağduriyet üzerine bu kadar uzun bir süre bekletilmiş olmasının, kendisini aciliyet arz eden bir durumda bırakabileceği yadsınamayacaktır. Bu sebeple, avans ödemesinin ivedilikle yerine getirilmesi gerekecektir. Bu gereklilik, TTK m. 1427 f.3'te yer alan hasar miktarı veya bedelinin "*süratle*" belirleneceğine ilişkin ifadeden de anlaşılmaktadır.

Tazminat avansı ödemesinin hangi geçici hukuki koruma türü kapsamında değerlendirilmesi gerektiğinin doğru bir şekilde tespiti önem

28 Hakan Pekcanıtez, Muhammet Özekes, Mine Akkan, Hülya Taş Korkmaz, Medeni Usul Hukuku C. III, 15. Bası, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2017, s. 2445; Murat Atalı, İbrahim Ermenek, Ersin Erdoğan, Medeni Usul Hukuku, 3. Bası, Ankara, Yetkin Yayınları, 2020, s. 694; Süha Tanrıver, Medeni Usul Hukuku Cilt II, Ankara, Yetkin Yayınları, 2021, s. 205; Erişir, a.g.e., s. 1 vd.

29 Ejder Yılmaz, Geçici Hukuki Himaye Tedbirleri, C.I, Ankara, Yetkin Yayınları, 2001, s. 32 vd.

arz etmektedir. Zira her bir geçici hukuki koruma değişik ihtiyaçlar için kabul edilmiştir ve farklı usullere tabidir[30].

Para alacakları bakımından geçici hukuki koruma kural olarak ihtiyati haciz talep edilmesi olmakla birlikte, özel bazı şartlar altında ihtiyati tedbir şeklinde de geçici hukuki korumalara karar verilebildiği doktrinde kabul edilmektedir[31]. Konusu para alacağı olan ihtiyati tedbir, eda tedbiridir[32].

Eda tedbirlerinin başlıca varlık gerekçesini, temelini hukuk devleti ilkesi ve hak arama hürriyetinde bulan *etkin hukuki koruma* kavramı oluşturur. Özel birtakım şartların mevcut olması halinde alacaklının geçici bir şekilde tatmin edilmesi etkin hukuki korumanın gereğidir. İkinci olarak, hakkın teminat altına alınması hiçbir şekilde mümkün olmayabilir (örn. yapmama edimleri). Eda tedbirlerinin gereği ile ilgili son gerekçe ise, alacaklının içinde bulunduğu özel durumun hakka derhal kavuşulmasını zorunlu kılması ve böyle bir halde yalnızca teminat tedbiri ile yetinmenin arzu edilen sonucu sağlayamamasıdır[33].

Nafaka alacakları gibi özel düzenlemeler dışında, herhangi bir ayrım yapılmaksızın para alacakları dâhil tüm haklar bakımından eda tedbiri kararı verilmesi mümkündür[34].

Kanaatimizce tazminat için avans ödemesinin de geçici hukuki koruma türlerinden biri olan ihtiyati tedbirle ilişkilendirilmesi mümkündür. Sigorta ettirenin avans ödemesi talebiyle ulaşmak istediği sonucun bir miktar paranın kendisine bir an önce ödenmesi olduğu gözetildiğinde, avans ödemesinin ihtiyati tedbirin bir alt türü olan eda tedbiri niteliği taşıdığının kabulü gerekir. Nitekim eda tedbirinin uygulanmasıyla, bir

30 Muhammet Özekes, Evrim Erişir, Konusu Para Alacağı Olan Geçici Hukuki Korumaların Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi, Medeni Usûl ve İcra-İflâs Hukuku Dergisi, S. 3, 2006, s. 1238.

31 Özekes, Erişir, a.g.e., s. 1238.

32 Özekes, Erişir, a.g.e., s. 1238.

33 Özekes, Erişir, a.g.e., s. 1240.

34 Özekes, Erişir, a.g.e., s. 1244-45.

miktar paranın zor durumda bulunan alacaklıya geçici olarak ödenmesi suretiyle ilgili zor durumun ivedilikle giderilmesi veya bir işin yapılması ya da yapılmamasına ilişkin tedbir hükmünün verilmesiyle ilgili edimin yerine getirilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır[35].

Bu noktada, eda tedbiri olarak nitelendirdiğimiz avans ödemesi yerine, bir diğer geçici hukuki koruma türü olan ihtiyati hacze ilişkin hükümlerin uygulanması hususu tartışılabilir. Zira ihtiyati haciz talebinin konusunu da para alacağı teşkil etmektedir. Ancak eda tedbirinden farklı olarak, ihtiyati haciz ile sigorta ettirenin para alacağına bir an önce kavuşması söz konusu olmamaktadır. Zira ihtiyati haciz maddi hakkın müstakbel icrasını güvence altına alır, oysa eda tedbiri maddi hakkın kısmen veya tamamen geçici olarak gerçekleştirilmesini sağlar[36]. Gerçekten de eda tedbirinin amacı, sigorta ettirene alacağın ödenmesi iken, ihtiyati haczin amacı, para alacağının ödenmesinden ziyade yargılama sonunda elde edilecek olan para alacağının teminat altına alınmasını sağlamaktır[37]. Bu bakımdan, ihtiyati haciz ile sigorta ettirenin mağduriyetinin bir an önce giderilmesi suretiyle geçici olarak tatmin edilmesi mümkün görülmemektedir[38]. Özellikle, sigortacının edimine ilişkin araştırmaların uzun bir sürece yayıldığı riziko olaylarında, mağduriyetinin ortadan kaldırılması için bir an önce para alacağına kavuşmak isteyen sigorta ettirenin ihtiyati haciz talep etmesi, söz konusu amacına ulaşması bakımından makul ve yeterli olmayacaktır.

İhtiyati hacizde hukuki koruma teminat ile sınırlı olduğundan[39], ihtiyat haciz tazminat avansı bakımından kanun koyucunun arzu ettiği so-

35 İhtiyati tedbir ve ihtiyati tedbirin bir türü olan eda tedbiri hakkında bkz. Saim Üstündağ, İhtiyati Tedbirler (Geçici Hukuki Himaye Önlemleri), İstanbul Üniversitesi Yayınları, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1981, s. 15; Erişir, a.g.e., s. 376 vd.; Özekes, Erişir, a.g.e., s. 1240 vd.; Namlı/Korkut, a.g.e., s. 345; Konuralp, a.g.e., s. 42 vd.

36 Özekes, Erişir, a.g.e., s. 1249.

37 Bu hususta bkz. Özekes/Erişir, a.g.e., s.1246; Baki Kuru, İcra İflas Hukuku El Kitabı, 2. Bası, Ankara, Adalet Yayınları, 2013, s. 1033 vd.

38 Erişir, a.g.e., s. 408; Namlı/Korkut, a.g.e., s.346.

39 Özekes, Erişir, a.g.e., s. 1248.

nucun sağlanması için yeterli değildir[40]. Tazminat avansının, alacaklının asıl dava hakkında karar verilene kadar geçici olarak kısmen veya tamamen tatmin edilmek suretiyle hukuken korunduğu eda tedbiri[41] olarak ileri sürülmesi kanun koyucunun gözettiği menfaatler ve tazminat avansının kanuni koşulları değerlendirildiğinde kanaatimizce en yerinde çözümdür. TTK m. 1427/3 hükmünde yer alan özel düzenleme ile kanun koyucu sigorta ettirenin alacağına kısmen veya tamamen vaktinde kavuşamaması ihtimalinde uğrayabileceği zararları gözeterek, burada sigorta ettiren ile sigortacının menfaatlerini özel olarak tartarak, eda tedbiri olarak ileri sürülebilecek olan tazminat avansını düzenlemiştir.

Diğer yandan avans ödemesinin eda nitelikli ihtiyati tedbir özelliği taşıdığının kabulü halinde, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ("HMK")[42] m. 389 ve devamında öngörülen ihtiyati tedbire ilişkin hükümlerin avans ödemesine uygulanması söz konusu olabilecektir (Tahkim için HMK m. 414). Bu kabulde, sigortacı avans ödemekten kaçınması halinde HMK m. 398 uyarınca yaptırıma tabi tutulabilecektir. Buna göre, avans ödeme kararına uymayan veya bu karara aykırı davranan sigortacı bir aydan altı aya kadar disiplin hapsi ile cezalandırılacaktır. Söz konusu yaptırım, sigortacıyı avans ödeme yükümlülüğünü yerine getirmeye teşvik edecektir. Böylelikle, TTK m. 1427 f.3'te öngörülen avans ödemesine ilişkin hüküm uygulamada daha işlevsel hale gelecek ve sigorta ettirenin mağduriyetinin bir an önce giderilmesi sağlanacaktır.

SONUÇ

TTK m. 1427 f. 3 hükmü gereği, sigortacının edimine ilişkin araştırmaların rizikonun gerçekleştiğine ilişkin ihbardan itibaren başlayan üç aylık süre içerisinde tamamlanmaması halinde, sigortacı tazminat için

40 Bununla birlikte, avans miktarının dışında kalan kısmının teminat altına alınması için ihtiyati hacizde talep edilebilir. Başka bir ifade ile, avans miktarı için eda niteliğinde ihtiyati tedbir, geri kalan tazminat miktarı için ise, ihtiyati haciz talep edilmesinde hukuki bir engel yoktur.

41 Özekes, Erişir, a.g.e., s. 1248.

42 Kabul Tarihi: 12.01.2011; Resmî Gazete: 04.02.2011/27836.

avans ödemekle yükümlüdür. Tazminat için avans ödemesinin şartları; rizikonun gerçekleştiğinin TTK m. 1446 uyarınca ihbar edilmesi, ihbar itibariyle üç aylık sürenin geçmesi, üç aylık süre içerisinde sigortacının araştırmalarının tamamlanamaması ve avansa ilişkin talebin ileri sürülmesidir.

Sigorta hukukunda tazminat için yapılan avans ödemesi, TBK m. 76'da düzenlenmiş olan geçici ödemeyle yakından ilişkili bulunmaktadır. Geçici ödemeye ilişkin şartlar her ne kadar sigorta hukukundaki tazminat için avans ödemesinin şartlarıyla örtüşmese de, her iki ödemeyle de ulaşılmak istenen nihai amaç, taraflardan birinin menfaatinin korunması ve mağduriyetinin önüne geçilmesidir. Geçici ödemenin hukuki niteliği doktrinde tartışmalıdır. Bazı yazarlar konuyu maddi hukuk açısından ele almakta ve geçici ödemeyi ya ön ödeme olarak ya da ön tazminat olarak kabul etmekte veya nafakayla ilişkilendirerek sonuca varmaktadır. Diğer bazı yazarlar ise konuyu usul hukuku açısından değerlendirip geçici ödemeyi ya adli yardımla kıyaslamakta ya geçici hukuki koruma türü olarak kabul etmekte ya da geçici ödemenin eda tedbiri niteliğinde olduğunu ileri sürmektedir. Kanaatimizce sigorta hukukundaki tazminat için avans ödemesinin hukuki niteliğinin tespitinde usul hukuku kapsamında inceleme yapmak uygun olacaktır.

Avans ödemesi, rizikonun gerçekleşmesi sonucu zarara uğrayan ve mağduriyet yaşayan sigorta ettirenin tazminat alacağına kavuşana kadarki süreçte içinde bulunduğu zor durumun giderilmesini sağlamaktadır. Bu nedenle sigorta hukukunda tazminat için avans ödemesinin amacı ve şartları dikkate alındığında bir nevi geçici hukuki koruma özelliği taşıdığı görülmektedir. Her bir geçici hukuki koruma değişik ihtiyaçlar için kabul edilmiş olduğundan ve farklı usullere tabi olduğundan; tazminat avansı ödemesinin hangi geçici hukuki koruma türü kapsamında değerlendirilmesi gerektiğinin doğru bir şekilde tespit edilmesi önemlidir.
Para alacakları bakımından geçici hukuki koruma kural olarak ihtiyati haciz talep edilmesidir. Bununla birlikte özel bazı şartlar altında ihtiyati tedbir şeklinde de geçici hukuki korumalara karar verilebildiği doktrinde kabul edilmektedir. Konusu para alacağı olan ihtiyati tedbir, eda ted-

biridir. Eda tedbirlerinin başlıca varlık gerekçesini, temelini hukuk devleti ilkesi ve hak arama hürriyetinde bulan etkin hukuki koruma kavramı oluşturur. Nafaka alacakları gibi kanunlarda yer alan özel düzenlemeler dışında, herhangi bir ayrım yapılmaksızın para alacakları dahil tüm haklar bakımından eda tedbiri kararı verilmesi mümkündür.

Sigorta ettirenin avans ödemesi talebiyle ulaşmak istediği sonucun bir miktar paranın kendisine bir an önce ödenmesi olduğu gözetildiğinde, avans ödemesinin ihtiyati tedbirin bir alt türü olan eda tedbiri niteliği taşıdığının kabulü gerekir. Zira eda tedbirinin uygulanmasıyla elde edilmek istenen amaç, bir miktar paranın zor durumda bulunan alacaklıya geçici olarak ödenmesi suretiyle ilgili zor durumun ivedilikle giderilmesi veya bir işin yapılması ya da yapılmamasına ilişkin tedbir hükmünün verilmesiyle ilgili edimin yerine getirilmesinin sağlanmasıdır.

İhtiyati hacizde hukuki koruma teminat ile sınırlı olduğundan, ihtiyat haczin tazminat avansı bakımından kanun koyucunun arzu ettiği sonucun sağlanması için yeterli olmadığı kanaatindeyiz. Zira etkin hukuki koruma ancak tazminat için avans ödemesinin bizzat sigorta ettirene ödenmesi ile gerçekleşebilir. TTK m. 1427/3 hükmünde yer alan özel düzenleme ile kanun koyucu sigorta ettirenin alacağına kısmen veya tamamen vaktinde kavuşamaması ihtimalinde uğrayabileceği zararları gözeterek, burada sigorta ettiren ile sigortacının menfaatlerini özel olarak tartarak, eda tedbiri olarak ileri sürülebilecek olan tazminat avansını düzenlemiştir. Bu nedenle tazminat avansının eda tedbiri olarak değerlendirilmesinin, kanun koyucunun gözettiği menfaatler ve tazminat avansının kanuni koşulları değerlendirildiğinde en yerinde çözüm olacağı kanaatindeyiz. Dolayısıyla HMK m. 389 vd. maddelerinde düzenlenmiş olan ihtiyati tedbire ilişkin hükümler, TTK m. 1427/3 hükmünde belirtilmiş olan özel şartlar gözetilerek uygulama alanı bulacaktır.

KISALTMALAR

a.g.e. : adı geçen eser
Auf. : Auflage
bkz. : bakınız
C. : Cilt
dn. : dipnotu
HKÜHFD : Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
MÜHAD : Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
Nr. : Nummer
s. : sayfa
S. : Sayı
TBB : Türkiye Barolar Birliği
TTK : Türk Ticaret Kanunu
vd. : ve devamı
Vol. : Volume
VVG : Versicherungsvertragsgesetz

KAYNAKÇA

Antalya, Gökhan: "Türk Borçlar Kanunu Madde 76 Düzenlemesi: Geçici Ödeme", Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Vol.8, Prof. Dr. Aydın Zevklilere Armağan, C.I, 2014, s.185-200.

Aral Endeleklioğlu, İrem: "Tarafların Yükümlülükleri", Sigorta Davaları, Editör: MustafaTopaloğlu, Mutlu Dinç, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2018, s.117-161.

Arseven, Haydar: Sigorta Hukuku, İstanbul, BETA, 1987.

Atalı, Murat/ Ermenek, İbrahim/ Erdoğan, Ersin: Medeni Usul Hukuku, 3. Bası, Ankara, Yetkin Yayınları, 2020.

Ayli, Ali: İnşaat Bütün Riskler Sigortasında Riziko, Ankara, Yetkin Yayınları, 2012.

Beckmann, M. Roland / Matusche Beckmann, Annemarie: VersicherungsrechtsHandbuch, 3. Aufl., München, C.H. Beck Verlag, 2015.

Bozer, Ali: Sigorta Hukuku, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1965.

Bruck, Ernst/ Möller, Hans: Versicherungsvertragsgesetz Grosskommentar, Erster Band- Einführung §§ 1-32, 9. Aufl., Berlin, De Gruyter, 2008.

Çeker, Mustafa: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Sigorta Hukuku, 23. Bası, Adana, Karahan Kitabevi, 2021.

Eren, Fikret: Borçlar Hukuku- Genel Hükümler, 25. Bası, Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2020.

Erişir, Evrim: Geçici Hukuki Korumanın Temelleri ve İhtiyati Tedbir Türleri, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2013.

Kayıhan, Şaban/ Günergök, Özcan: Türk Özel Sigorta Hukuku Dersleri, 5. Bası, İstanbul, Umuttepe Yayınları, 2020.

Kayıhan, Şaban/Yıldız, Habib: "Zarar Sigortalarında Sigorta Ettirenin Beyan Yükümlülüğü", HKÜHFD, 2018, S.15, s.11-25.

Kender, Rayegan: "Sigorta Tazminatının Muacceliyeti Meselesi", THYKS 1992, C. IX, s.79-92.

Kender, Rayegan: Türkiye'de Hususi Sigorta Hukuku, Güncelleştirilmiş On İkinci Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2013.

Kılıçoğlu, Ahmet: "Haksız Fiilde Müteselsil Sorumluluk ve Geçici Ödemeler", Symposium anlasslich des 80. Jahrestages des Inkrafttretens des Türkischen Zivilgesetzbuch, Türk Medeni Kanunu'nun Yürürlüğe Girişinin 80. yılı Münasebetiyle Düzenlenen Sempozyum, Ankara, 2006, s. 163-182.

Kılıçoğlu Yılmaz, Kumru: "Geçici Ödemeler", TBB Dergisi, S.110, 2014, s. 109-128.

Konuralp, Cengiz Serhat: İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Tedbirler, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2013.

Kuru, Baki: İcra İflas Hukuku El Kitabı, 2. Bası, Ankara, Adalet Yayınları, 2013.

Langheid, Theo/ Rixecker, Roland: VVG- Versicherungsvertragsgesetz mit EGVVG und VVG-InfoV, 6. Aufl., München, C.H. Beck Verlag, 2019.

Langheid, Theo/ Wandt, Manfred: Münchener Kommentar zum Versicherungsvertragsgesetz, Band 1: §§ 1-99, VVG- InfoV, 2. Aufl., München, C.H. Beck Verlag, 2016.

Looschelders, Dirk/ Pohlmann, Petra: VVG- Versicherungsvertragsgesetz, 3. Aufl., Köln, Carl Heymanns Verlag, 2017.

Makaracı Başak, Aslı/ Tek, Gülen Sinem: "Türk Borçlar Kanunu'nda Getirilen Geçici Ödeme Hakkında Düşünceler", DEÜHFD, C:15, Özel Sayı, 2013, s.1111-1141.

Memiş, Tekin: "Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Sigorta Hukukuna Dair 6. Kitabının Genel Hükümlerinin Değerlendirilmesi", Sigorta Hukuku Dergisi, Özel Sayı, Sayı:1, 2005, s.88-108.

Memiş, Tekin: "Türk Ticaret Kanunu'nun 1264'üncü Maddesinin Kapsamı İle İlgili Yargıtay Kararları ve Değerlendirilmesi", Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: VII, Sayı: 1-2, 2003, s.449-466.

Namlı, Mert/ Korkut, Makbule Serra: "Türk Borçlar Kanunu'nda Yer Alan Geçici Ödemelerin Hukuki Niteliği", Sorumluluk Hukuku Seminerler, Editör: Başak Baysal, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2017, s.311-355.

Oğuzman, M. Kemal/ Öz, Turgut M.: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.1, 17. Bası, Vedat Kitapçılık, 2019.

Oğuzman, M. Kemal/ Öz, Turgut M.: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.II, 16. Bası, Vedat Kitapçılık, 2021.

Öz, Turgut: Yeni Borçlar Kanununun Getirdiği Başlıca Değişiklikler ve Yenilikler, 3. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2012.

Özekes, Muhammet/ Erişir, Evrim: Konusu Para Alacağı Olan Geçici Hukuki Korumaların Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi, Legal Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi, S.3, 2006, s. 1235-1274.

Pekcanıtez, Hakan/ Özekes, Muhammet/Akkan, Mine/Taş Korkmaz, Hülya: Medeni Usul Hukuku Cilt III, 15. Bası, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2017.

Prölss, Jürgen/ Martin, Anton: Versicherungsvertragsgesetz, mit Nebengesetzen, Vermittlerrecht und Allgemeinen Versicherungsbedingungen, 30. Aufl., München, C.H. Beck Verlag, 2018.

Rüffer, Wilfried/Halbach, Dirk/Schimikowski, Peter: Versicherungsvertragsgesetz, 4. Aufl., München, Nomos, 2020.

Schwintowski, Hans Peter/Brömmelmeyer, Christoph: Praxiskommentar zum Versicherungsvertragsrecht, 3. Aufl., ZAP Verlag, 2017.

Sevinç Kuyucu, Aslıhan: "Zarar Sigortalarında Sigortacının Ödeme Yükümlülüğü ve Sınırları", Sigorta Hukuku Sempozyumları, Editör: Samim Ünan, Emine Yazıcıoğlu, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2018, s.31-67.

Staudinger, Ansgar/Halm, Wolfgang/Wendt, Domenik: Versicherungsrecht Kommentar, 2. Aufl., Neuwied, Luchterhand, 2017.

Tanrıver, Süha: Medeni Usul Hukuku Cilt II, Ankara, Yetkin Yayınları, 2021.

Tekinay, Selahattin Sulhi/ Akman, Sermet/Burcuoğlu, Haluk/ Altop, Atilla: Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 1993.

Topuz, Murat: "6098 Sayılı TBK Uyarınca Haksız Fiilden Doğan Borç İlişkilerine Dair Yargılamalarda Geçici Ödemeler (TBK m.76)",

MÜHAD, Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, No.III, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, İstanbul, 2012, s. 253-292.

Ünan, Samim: Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Altıncı Kitap Sigorta Hukuku, C.I. Genel Hükümler, (Madde 1401-1452), İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2016.

Üstündağ, Saim: İhtiyati Tedbirler (Geçici Hukuki Himaye Önlemleri), İstanbul Üniversitesi Yayınları, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1981.

Yavuz, Nihat: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi, C.1, 2. Bası., Ankara, 2015.

Yazıcıoğlu, Emine/ Şeker Öğüz, Zehra: Sigorta Hukuku, 2. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2019.

Yazıcıoğlu, Emine: Tekne Sigortası Sözleşmesi, İstanbul, BETA, 2003.

Yıldırım, Ali Haydar: Sigorta Tazminatı ve Bedelinin Muacceliyeti (TTK 1427), Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2020.

Yılmaz, Ejder: Geçici Hukuki Himaye Tedbirleri, C. I, Ankara, Yetkin Yayınları, 2001.